

Ajankohtaista työeläketurvasta

Työeläkekoulu 23.4.2026

Samppa Koskela
Juristi, sosiaalilainturvasäädäntö, STTK

Työeläkejärjestelmä on toimiva malli

Yhteiskunnan pitää varautua vanhuuden, työkyvyttömyyden ja perheen huoltajan kuoleman varalle

- Työeläkejärjestelmä on suomalainen tapa ratkaista nämä haasteet.
- Kansan- ja takuueläke täydentävät, mutta niiden rooli on pienempi.

Työeläkejärjestelmällä on monia etuja

- Lakisääteinen ja pakollinen järjestelmä ehkäisee eläkeläisköyhyyttä.
- Eläke karttuu automaattisesti, joten sitä ei tarvitse erikseen suunnitella.
- Etuudet eivät ole sidoksissa työnantajaan, joten työn vaihtaminen on helppoa.

Järjestelmää arvioidaan jatkuvasti ja se on hyvässä kunnossa

- Hyväkin järjestelmä kaipaa säännöllistä määräaikaishuoltoa.

Eläkeuudistus nyt eduskunnassa

- Työmarkkinajärjestöt sopivat eläkeuudistuksesta tammikuussa 2025.
- Sopimuksen pohjalta aloitettiin sosiaali- ja terveysministeriön johdolla hallituksen esityksen valmistelu.
- Työmarkkinajärjestöt olivat mukana valmistelutyöryhmässä.
- Hallituksen esitys oli lausunnoilla 4.2.2026 saakka. Annettiin eduskunnalle 26.3.2026.
- Tavoitteena on, että eläkeuudistus tulee voimaan asteittain 1.7.2026 alkaen.
- Eläkesopimuksen mukainen vanhuuseläkerahastoinnin kehittämistä koskeva selvitys tehdään vuoden 2026 loppuun mennessä.

Eläkeuudistuksen keskeiset kohdat

- Keskeinen sisältö:
 - **Sijoitusuudistus keskeinen.** Tavoitteena vahvistaa kestävyyttä sijoitustuottoja lisäämällä.
 - **Rahastoinnin kasvattamisella merkittävä rooli.** Rahastointia kasvatettaisiin vanhuuseläkkeitä varten 0,4 % → 0,5 %.
 - **Ei suoria etuusleikkauksia.** Työeläkeindeksiä rajoitettaisiin tietyissä tilanteissa. Indeksirajoitin tulee voimaan vuonna 2030.
- Myös muita vakauttavia elementtejä.
 - Tarkastelupisteitä eri kysymyksistä.
 - Sopimuksen arvioiminen määräajoin, ensimmäisen kerran viimeistään vuonna 2035.
 - Maksuohjelma: maksu pysyy vakaana (24,4 %) vuoteen 2030 asti.
- Maan hallitus on sitoutunut toteuttamaan eläkeuudistuksen eläkesopimuksen mukaisena.

Eläkeuudistuksen arvioidut vaikutukset

- Eläkeuudistus vahvistaisi julkista taloutta noin 0,8 % BKT:sta pitkällä aikavälillä (tavoite oli 0,4 %).
- Uudistus parantaisi työeläkejärjestelmän rahoituksellista kestävyttä:
 - Pienentäisi työeläkemenoa 0,5 %-yksiköllä pitkällä aikavälillä.
 - Kasvattaisi sijoitustuottoja 0,5 %-yksiköllä pitkällä aikavälillä.
 - Alentaisi TyEL-maksua 4 %-yksiköllä pitkällä aikavälillä (nykyinen maksutaso riittänee).
- Muutokset kasvattavat sijoitustuottojen heiluntaa.
 - Pitkä sijoitushorisontti tekee kuitenkin sijoitusriskin lisäämisestä todennäköisesti kannattavaa ja vahva vakavaraisuus puskuroi heikkojen tuottojen jaksoja. Hyvät tuotot jätetään vahvistamaan järjestelmää.
- Sijoitustuottojen kasvattamisen onnistuessa nuorten sukupolvien työeläkemaksun korotuspaine helpottuu, myös vanhuuseläkerahastoinnin kasvattaminen tukee tätä.

Keskustelu eläkkeistä jatkuu

- Julkisuudessa on keskusteltu mm. eläkeiän nostosta ja myös eläkkeiden leikkaamisesta. Lisäksi on esitetty näkemyksiä, että eläkesopimuksessa olisi pitänyt olla mukana laajempi automaattinen vakauttaja.
- Talouspolitiikan arviointineuvosto esitti 2.2.2026 eräiden eläke-etuisuuksien leikkaamista, erityisesti ns. palkattomista jaksoista eläkkeen kertyminen (ansiosidonnainen työttömyysturva, tutkinnot) sekä leskeneläkkeiden poistaminen olleet esillä.
 - Liittyvät osin julkisen talouden haasteisiin ja mm. velkajarrukeskusteluun.
- Uusimpana myös eläkekatto ja vähimmäiseläkkeet nyt keskustelussa.
- On merkittävä asia, mitä ja miten keskustellaan eläkeasioista eduskuntavaalien alla ja mitä kirjataan hallitusohjelmaan.
 - Vaikutuksia kansalaisten luottamukseen eläkejärjestelmään.

Vaikuttavatko työeläkkeiden leikkaukset julkiseen talouteen?

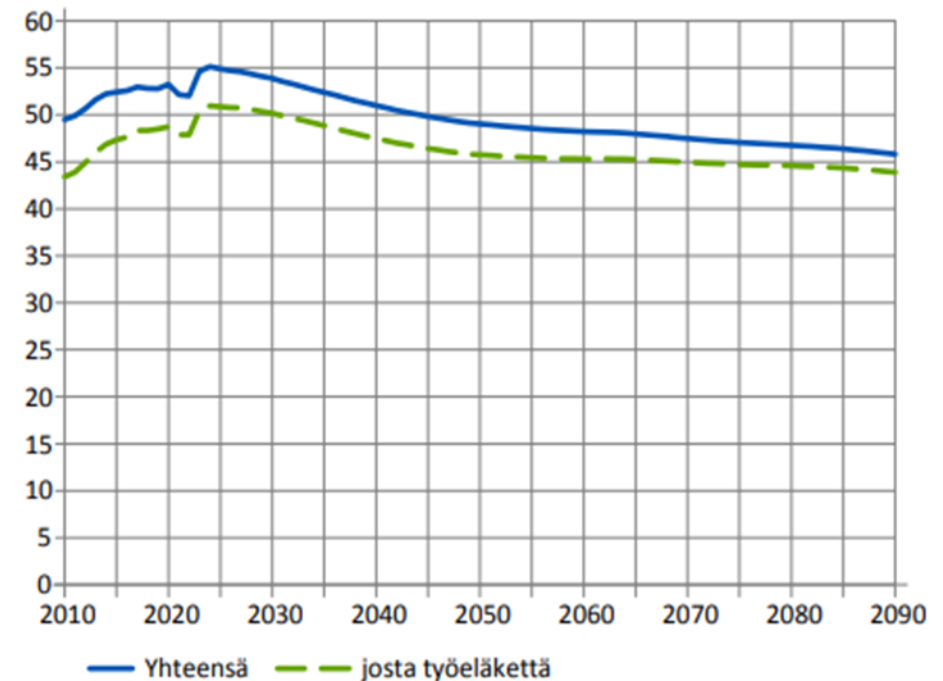
- Työeläkevarat on tarkoitettu lakisääteisten eläkkeiden rahoittamiseen.
 - Työeläkevaroja ei voida käyttää esimerkiksi valtion, hyvinvointialueiden tai kuntien menojen kattamiseen tai velan lyhentämiseen.
- Työeläkkeiden leikkaukset toisivat suoria säästöjä työeläkejärjestelmälle, mutta julkisen talouden kokonaiskuvassa hyödyt ovat epävarmoja.
 - Eläkeuudistuksen 2 miljardin pitkän aikavälin vaikutus julkiseen talouteen saadaan pääosin sijoitusuudistuksesta ja rahastoinnin vahvistamisesta – ei etuusleikkauksista.
 - Esimerkiksi työeläkkeiden indeksijäädytysten nettovaikutukset voivat jäädä vähäiseksi. Vaikka eläkemeno pienenesi, verotulojen väheneminen ja muut välilliset tekijät heikentäisivät säästöjen vaikutusta.
 - Leikkaukset voisivat kääntyä itseään vastaan.
 - Vähentäisivät eläkeläisten kulutushalukkuutta ja –mahdollisuuksia.
 - Heikentäisivät luottamusta talouteen.

Työeläkkeiden taso ja korvausaste

- Työeläkejärjestelmän tavoitteena on turvata kohtuullinen toimeentulo.
 - Riittävä työeläke tukee myös julkista taloutta.
 - Monilla pienituloisilla palkansaajilla on tarve täydentää työeläkettä kansaneläkkeellä.
- Keskimääräinen työeläke vuonna 2025 on 1938 €/kk
 - Naisten keskimääräinen työeläke on 1647 €/kk.
- Korvausaste laskee alle 50 prosentin vuosisadan puolivälistä lähtien.
 - Aiemmin työeläkkeelle oli asetettu tietyt tavoitekorvausasteet lainsäädännössä (60 % yksityisellä ja 66 % julkisella puolella).

Keskimääräinen eläke suhteessa keskiansioon

Lähde: Eläketurvakeskus, PTS-2022

Ensi vaalikauden työeläkeasiat palkansaajien näkökulmasta

- Tulevalla vaalikaudella on hyvä seurata nyt tehdyn eläkeuudistuksen vaikutuksia.
 - Eläkeuudistus tulee voimaan vaiheittain ja nyt ei ole akuuttia tarvetta uudelle eläkeuudistukselle. Työmarkkinajärjestöt ovat sopineet tarkastelevansa tilannetta viimeistään vuonna 2035.
 - Kuitenkin on todennäköistä, että pienempiä työeläkkeitä koskevia asioita tulee valmisteluun ensi vaalikaudellakin jatkuvan valmistelun periaatteella.
- Työeläkkeitä koskeva valmistelu tulee tehdä jatkossakin kolmikantaisesti.
 - Pitkäjänteinen kolmikantainen eläkejärjestelmän kehittäminen, riittävä eläketurva ja vakaa työeläkemaksu lisäävät luottamusta työeläkejärjestelmään.

Työkyvyttömyyseläkkeiden ja työnteon yhteensovittamisen joustomalli

- Hallitusohjelmassa on kirjauksia siitä, miten työkyvyttömyys- ja osatyökyvyttömyyseläkkeellä olevien työllistymistä voitaisiin lisätä. Tätä on selvitetty myös useilla edellisillä hallituskausilla.
- Eri malleja on selvitetty sosiaali- ja terveysministeriön työryhmässä. Hallituksen esitys on tarkoitus viedä eduskuntaan huhtikuussa 2026.
- Ns. lepäämäänjättämislakia on päätetty jatkaa kahdella vuodella ja uusi laki pitäisi saada voimaan vuoden 2028 alusta.

Mikä on joustomalli?

- Kalenterivuoden alussa (tai uuden työkyvyttömyyseläkkeen alkaessa) kullekin henkilölle lasketaan joustosumma, joka on kahden kuukauden suojaosan suuruinen. Suojaosa on osaeläkkeellä 60 % ja täydellä eläkkeellä 40 % vakiintuneista ansiotasosta.
- Joustosummasta jäljelle jäävä osuus periytyy seuraavalle kuukaudelle.
- Sen jälkeen kun joustosumma on käytetty, suojaosan ylittävät työansiot peritään takaisin eläkkeestä.
- Lisäksi joustomallissa on monia yksityiskohtia, mm. eläkeoikeuden päättymisen edellytykset.
- Tulorekisterin myötä ansiovalvontaa voitaisiin tehdä kuukausittain.
 - Kuukausittaisella ansiovalvonnalla pyritään välttämään isot takaisinperinnät.

Miksi yrittäjien eläkejärjestelmän uudistamisella on merkitystä myös palkansaajan näkökulmasta?

Akava

Yrittäjien eläkejärjestelmän kehittäminen

- Hallitusohjelmassa on kirjaus yrittäjien eläketurvan selvittämisestä.
- Sosiaali- ja terveysministeriö asetti selvityshenkilö Jukka Rantalan selvittämään yrittäjien eläketurvan kehittämistä. Määräaika oli 30.11.2025.
- Viime kevään puoliväliriihessä tehtiin YEL:iä koskevia linjauksia mm. siitä, että yrittäjän todelliset tulot vaikuttaisivat enemmän YEL-työtulon tasoon.
- Rantala esitti toimeksiantonsa mukaisesti ansioperusteiseen vakuuttamiseen siirtymistä ja mm. työtulon laskentamallin kehittämistä.
- Yrittäjäjärjestöillä on erilaisia näkemyksiä selvityshenkilön ehdotuksista.
- Sosiaaliturvaministeri on julkisuudessa painottanut erityisesti yrittäjyyden edellytysten parantamista. Hallituksen linja asiaan selviää viimeistään kevään kehysriihessä.

Työntekijän ja yrittäjän eläkejärjestelmät muodostavat työeläketurvan kokonaisuuden

- Monet toimivat työuransa aikana sekä työsuhteessa että yrittäjinä.
 - Eläketurvan (ja muun sosiaaliturvan) kertyminen kaikesta työstä on tärkeää.
- YEL seuraa keskeisissä ratkaisuisa TyEL:ä.
 - Palkansaajan ja yrittäjän eläketurva on pitkälti saman sisältöinen.
 - YEL-maksun taso seuraa TyEL-maksun tasoa.
 - Eroja on erityisesti vakuuttamisessa ja rahastoinnin puuttumisen vuoksi rahoituksessa.
- Palkansaajien ja yrittäjien eläkejärjestelmien kehittämisen tulisi kulkea ”käsi kädessä”.
 - Molemmat ovat pakollisia vakuutusjärjestelmiä, joissa tulisi noudattaa vakuutusperiaatetta.

Alivakuuttamisesta

- Nykyinen työtulon määrittely on mahdollistanut alivakuuttamisen.
 - 1.1.2023 voimaantulleen lainmuutoksen tärkeimpänä tavoitteena oli löytää keinoja alivakuuttamisen korjaamiseen ja vähentää valtion kasvavaa rahoitusosuutta yrittäjien eläketurvasta.
 - Siirtymäsäännökset kertakorotuksen enimmäismäärästä jatkavat alivakuuttamista.
- Alivakuuttamisen vaikutukset:
 - Vaikuttaa valtion maksuosuuden kasvuun.
 - Vääristää kilpailuneutraliteettia työnteon muotojen välillä.
 - Vääristää yrittäjien välistä kilpailua.
 - Heikentää yrittäjien eläketurvan ja muun sosiaaliturvan tasoa.
 - Lisää valtion muita etuusmenoja.

YEL:n kehittämisestä

- YEL:ä tulisi kehittää vastuullisesti ja julkisen talouden tilanne huomioon ottaen.
 - Yrittäjäkentän moninaisuuden vuoksi kaikkia tyydyttäviä ratkaisuja tuskin löytyy.
 - Vakuutusjärjestelmää ei tule päästää kestävämmälle pohjalle. Se murentaisi luottamusta järjestelmää kohtaan.
- Jukka Rantalan raportissa esitetään useita keinoja puuttua vakuuttamisen ongelmiin, mutta monet ehdotuksista tarvitsevat vielä jatkoselvitystä ja kattavia vaikutusarvioita.
- Rahastointi olisi tärkeää, mutta vaatii vielä paljon selvittelyä.
 - Rahastointi lisäisi YEL-järjestelmän kestävyyttä pitkällä aikavälillä.

Kiitos!

